

Na krovu Japana

Iz Tokia, preko Fujia, stigla sam u Kyoto. Smješten u dolini triju rijeka, tisuću godina bio je carski glavni grad Japana. Od 1600 hramova koliko ih ima u Kyotu, oni najljepši pod zaštitom UNECSO-ve svjetske baštine, nalaze se po obroncima planina koje okružuju grad. Vrtovi unutar tih hramova pružaju savršeni sklad tradicionalnim drvenim zdanjima. Vijugave staze mahovinastim tlom do drevnih hramova vode preko drvenih mostića. Višekatni uvrnuti krovovi zrcale se u jezerima, odišući mirom i harmonijom. Na brdu iznad grada je i živopisno svetište Fushimi Inari, posvećeno bogu Inari. Izvorno je Inari bio bog riže i poljodjeljstva, a u modernom dobu štiju ga kao zaštitnika poslovnog uspjeha. Mnogi japanski poslovni ljudi i trgovci pohode Fushimi Inari, gdje podižu *torije* (tradicionalni japanski prolazi na šintoističkim hramovima). Tako je ovo svetište s 10,000 žarko crvenih *torija* koji tvore tunele skroz do vrha brda, postalo prepoznatljiva ikona Kyota. Pola sata vožnje vlakom od Kyota, na obalama istoimene rijeke, smjestio se grad Uji. U brdu iznad riječne obale nalazi se Ujigami. To je najstarije šinto svetište u Japanu, poznato kao čuvar budističkog hrama Byodo-ina. Pijem ledenu vodu s izvora u dvorištu svetišta i divim se panorami grada kojim dominira zelena zapjenjena rijeka Uji. Spuštam se do njenog korita i prelazim mostić koji povezuje obale i adu na sredini rijeke. Ravno na drugoj obali je ulaz u dvorište Byodo-ina, najljepšeg budističkog hrama u Japanu. Prijelaz divlje rijeke između svetišta i hrama, uz hodanje adom, prijelaz je iz prolaznosti u vječnost. Byodo-in je svijet za sebe. Drveni hram razigranih krovova, građen je u obliku feniksa raširenih krila čiji lik se zrcali u jezeru. U šetnji vrtom koji ga okružuje, svaki korak čisto je bivanje u prostoru van vremena. U zagrljaju nebrojenih nijansi zelene boje meditativno ispijam oporu *machu*. Duboko zelenilo rijeke Uji isprepliće se sa zelenilom listova lopoča na jezeru, koje je par nijansi zagasitije od svoje travnate obale. Zelene se krošnje trešanja koje nadvisuju tamno zeleni cedrovi. Zeleni se vjetar u visokim travama šaša.. zeleni se *macha*. Zeleno je portal u svijet unutar svijetova Byodo-ina! Napuštam ga teška srca, no moram, jer točni japanski vlakovi ne čekaju. Super brzi moderni *shinkansen* odvozi me u daleku carsku prošlost Japana, u Naru! U ovoj drevnoj prijestolnici carevi su carevali prije seobe u Kyoto. Osam svetišta, hramova i ruševina koji su dio UNESCO-ve svjetske baštine, svjedoči o moćnoj povijesti grada. Legenda govori da je bog Takemikazuchi stigao u Naru na bijelom jelenu kako bi zaštitio carsku prijestolnicu. Od tada stanovnici Nare jelene smatraju zaštitnicima grada i države, a gradske vlasti vode brigu o preko tisuću pjegavih *sika* jelena koji slobodno lutaju gradom. Nakon radosnog druženja s neobičnim mezimcima Nare, ponovo uskačem u *shinkasen*. Iz drevne povijesti u suton sam stigla u ultramodernu Osaku, od kuda ću noćnim autobusom krenuti za Ogizawu.

Ogizawa je početna točka Alpskog puta Tateyama Kurobe. Ovaj neobičan put dugačak 90 kilometara u kome se izmjenjuju tuneli, hodanje branom, uspinjače i žičare, povezuje Nagano s Toyamom. Moj cilj je stići do postaje Murodo, u podnožju Tateyame 3015 m, i odande se popeti na njen vrh.

Brdovitim otokom Honshu dominira planinski lanac visokog i mladog gorja, u svijetu poznat pod nazivom Japanske Alpe. Gorje je tako nazvao William Gowland tijekom svog boravka u Japanu. Japanci pak te planine zovu krovom Japana. Čine ih planinski lanci Hida, Kiso i Akaishi. Autobus vozi put Hide, lanca građenog u obliku velikog ipsilona, s jednim od najstrmijih klanaca u Japanu, dolinom rijeke Kurobe.

U Ogizawu sam stigla prije svitanja. Vedro nebo posuto zvijezdama naznaka je dobrog vremena.

Nedugo nakon mog autobusa, stigao je i autobus s planinarima iz Tokia. Za razliku od Japanaca s Fujia, ovi ljudi pristižu s punom penjačkom opremom. Očito se radi o iskusnim planinarima. Zauzela sam mjesto u redu

koji se formirao ispred blagajne za prodaju karata. Ljubazna nasmješena lica promatraju me sa znatiželjom. Ovdje sam jedini stranac. Sat vremena provedenih u čekanju da se otvori blagajna prohujalo je u promatranju gorskog lanca nad kojim su blistave zvijezde polako nestajale u rumenilu svitanja. Iz postaje Ogizawa na 1433m električni trolejbus odvezao me tunelom Kanden, kroz utrobu planine Akazawadake, do brane Kurobe. Nakon Drugog svjetskog rata, kad se gospodarstvo Japana počelo ubrzano razvijati, rasle su i potrebe za električnom energijom. Kao odgovor nestašici struje u poslijeratnom Japanu, u planinama Hide odigrala se dirljiva priča o ljudima koji su stvorili čudo. Divlja rijeka Kurobe izvire visoko u planinama Hide i tvori duboki klanac u kome je na 1470 metara nadmorske visine, u sedam godina izgrađena najviša brana u Japanu. Bez zastoja u gradnji, bez odmora, na brani je radilo 10 milijuna ljudi. Iscrpljeni, gladni, promrzli... Na izgradnji ih je 171 izgubilo život. Većina ih je poginula pri probijanju 5,4 km dugog tunela Kanden, kroz koji upravo prolazim. Dok izlazim na branu, osjećaji su podvojeni. Stojim na 186 metara visokom zidu brane iznad tirkiznog akumulacijskog jezera. S druge strane strmoglavog klanca rijeke, na kristalno čistom jutarnjem nebu, uzdiže se Tateyama. Hodam zidom brane, dugim 492 metra. Huk mlazova vode upotpunjuje vizualnu sliku čuda arhitekture, koje se savršeno sjedinjuje s vrtoglavim ponorom, plavetnilom jezera i oštrim vrhom Tateyame koji se ogleda u njemu. Steglo me u grlu od te snage i ljepote! No ne mogu ne misliti i na ljude koji su tu ostavili svoje živote... steglo me u grlu!

Prešavši zid brane, na postaji Kurobeka na 1455m ušla sam u žičaru koja me tunelom podigla do postaje Kurobedaira na 1828m. Dok se iz Kurobedaire dižem vanjskom uspinjačom do postaje Daikanbo 2316m na padinama Tateyame, uživam u ptičjoj perspektivi brane i akumulacijskog jezera. Iz Daikanba, tunelom dugim 3,7 km prokopanim kroz utrobu Tateyame, električni trolejbus dovezao me je u Murodo. Murodo, smješten na 2450m, najviša je postaja u Japanu. Odavde ću započeti svoj uspon na svetu planinu.

Izašavši van iz tunela, našla sam se na otvorenom platou lave najvećeg uspavanog kratera u Japanu. Danas je Murodo polazište mnogobrojnih jednodnevnih i višednevnih planinarskih tura u gorskom lancu Hide. No nije uvijek bilo tako. Dok nije probijen Alpski put Tateyama Kurobe, ovo mjesto bilo je teško dostižno. Prema legendi 701. godine Saeki Ariyori lovio je medvjeda u blizini svog sela Ashikuraji u podnožju visokih snježnih planina Toyame. Njegova strijela pogodila je medvjeda, koji je tako ranjen pobjegao put planina. Saeki ga je progonio, slijedivši njegov krvavi trag visoko u planine. Popeo se toliko visoko, gdje je još nitko prije njega nije bio, sve do platoa Murodo! Pratio je tragove do medvjedeg brloga i kad je napeo luk da s još jednom strijelom dokrajči medvjeda, ovaj se pred njegovim očima pretvorio u zlatnog Budu. Saeki je odmah postao njegovim sljedbenikom. Od toga vremena Tateyamu se uz Fuji i Haku-san smatra jednom od tri najsvetije planine u Japanu. Dok stojim na platou Murodo i uživam u pogledu na ogroman krater i njenu šiljatu, razigranu kalderu, s lakoćom shvaćam zašto ovu planinu štiju kao svetu. Iako je vulkan neaktivan, iz ovdašnjih izvora vruće vode para pršti u mlazovima. Doznajem da je staza na potezu od Jigoku-dani (Paklene doline) do Muroda zatvorena radi jakih sumpornih isparavanja, pa je moj prvotni plan da ispenjem kružnu turu kalderom i većim dijelom kratera, pao u vodu .

S obzirom na okolnosti na terenu, moram se prilagoditi novonastalim uvjetima. Do najvišeg vrha Tateyame, Onanji-yame 3015m popeti ću se preko O-yame (Male Tateyame) 3003m, i vratiti se natrag istim putem. Iz Muroda sam prvo krenula prema Ichi-no-koshi, planinarskom domu na 2705m. Tih sat vremena hoda zapravo se prolazi popločenom šetnicom kroz rascjetale livade ogromnog kratera. Iako je posljednji dan mjeseca srpnja, staza je mjestimično prekrivena snijegom. Rijetki prolaznici, sve redom Japanci, šaroliko su društvo. Ima planinara, a ima i starijih jedva pokretnih ljudi koji uživaju u predivnom ljetnom danu. Neki

muškarci čak su obučeni u poslovna odijela. Svi me pozdravljaju i promatraju sa znatiželjom. Očito su stranci ovdje rijetkost. Došavši do doma, odložila sam teški ruksak na terasi, a na nastavak uspona ponijela sam samo torbicu s dokumentima, flašu vode i mobitel. Dok krećem na stazu prema O-yami 3003m, pored doma se spektakularno spušta helikopter, koji je ovdje uobičajeno sredstvo za transport namirnica. Staza od Ichi-no-koshi do O-yame kroz kamenje i oštre stijene vodi rubom kratera. Uskoro sustižem veliku grupu djece koja se sa svojim učiteljima penju do O-yame u sklopu planinarske škole. Mali osmogodišnjaci, pod punom planinarskom opremom uključivši i kacige na glavi, hrabro i s veseljem svladavaju prilično zahtjevan uspon. Povremeno se čuje i pjesma. Ide to njima super, ali ipak su mi malo pre spori, pa ih pretičem. Svi me redom pozdravljaju: "Herou! Herou!". Iz nekog razloga Japanci umjesto glasa "L" izgovaraju "R". Ispod kaciga smiješe mi se maleni škrbavci. Očigledno sam im jako zanimljiva. Pitaju me od kuda sam, odgovaram, "Kroejša." "Aaa... Kroača!", kimaju mi oni. Svi mi žele nešto reći, pitati.. Nije im jasno gdje mi je ruksak. Pokazujem na terasu doma ispod nas, a oni se gigolje i smiju. Kako ih prestižem, dobacuju za mnom, "Baj-baj rapid Kroača!"

Stigavši do O-yame, uživam u pogledu na malo šintoističko svetište na litici stijene. Može zvučati neobično da se po svetim budističkim planinama nalaze šintoistička svetišta, no u Japanu je to normalno. Pripadnici ovih dviju različitih religija često dijele ista svetišta. Staza od O-yame do najvišeg vrha Tateyame, Onanji-yame 3015m, vodi me uskim stjenovitim rubom kratera. Ovdje više nema penjača, na stazi sam potpuno sama. Polusatni uspon čista je meditacija u pokretu. S lijeve strane je Murodo, daleko dolje u cvjetnoj dolini prošaranom snijegom. S desne strane je vrtoglavi ponor na čijem dnu su jezero i brana Kurobe. A na vrhu Tateyame, samo vjetar i ja! Sloboda koju osjećam na ovom svetom mjestu opojno je moćna! Dok odmaram na stijeni, čujem glasove. Nailazi skupina planinara. Iznenadjeni su zatekavši na vrhu stranu ženu kako se sunča, sama. Međusobno si čestitamo na osvojenom vrhu, slikamo se, pa ih napuštam. Vraćam se natrag istim putem. Klinci iz planinarske škole sjede na O-yami. "Herou, Kroača! Herou!", pozdravljaju me kao stari prijatelji. Čestitam im na uspješnom usponu, a oni mi pružaju svoje dlanove, da si damo pet. Malene ruke mašu za mnom dok se spuštam prema Murodu.

Iz Muroda natrag tunelom kroz utrobu Tateyame.. pa vanjskom uspinjačom.. i žičarom niz tunel. Pješke preko brane i tunelom natrag do Ogizawe.. u slikoviti Nagano okružen planinama stigla sam u suton. Većina japanskih gradova razvijala se oko utvrda, dvoraca ili luka. Sasvim suprotno, Nagano je nastao i širio se oko čuvenog budističkog hrama Zenko-ji. U Japan je 552. godine iz Koreje stigla statua koja prikazuje tri lika Amida Bude, nazvana Ikko-Sanzon. Ova trijada sa središnjim najsvetijim likom Amidom Nyorai, prva je statua Bude pristigla u Japan i u japanskom budizmu njena vrijednost je nemjerljiva. Hram Zenko-ji izgrađen je u 7. stoljeću kao trajni dom neprocjenjivoj statui. I ne bi tu ništa bilo neobično da likovi trijade nisu zamotani poput mumija i pohranjeni iza glavnog oltara. Čak niti 37 generacija japanskih careva nije vidjelo Ikko-Sanzon! Preko 1000 godina nitko nije vidio statuu, pa su počela govorkanja da ona niti ne postoji. Da bi zaustavio glasine šogunat je 1702. godine naredio jednom monahu da potvrdi postojanje statue i da ju izmjeri. Taj monah bio je posljednja osoba koja je vidjela Ikko-Sanzon. Svakih sedam godina u Naganu se okupljaju milijuni vjernika za vrijeme festivala Gokaicho Matsuri, tijekom kojeg se u javnost iznosi kopija Ikko-Sanzon statue. Idući Gokaicho Matsuri biti će 2021. godine.

U 4 u jutro odlazim u Zenko-ji na jutarnju molitvu koja se održava u svitanje. Hodam praznim usnulim gradom prema hramu izgrađenom na istaknutom mjestu na sjevernom rubu grada. U ulicama oko Zenko-jia izgrađene su mnogobrojne male drvene kućice koje stoljećima, sve do današnjih dana, služe za prihv

vjernika tijekom festivala Gokaicho Matsuri. Prolazim kroz imponantne torije i ulazim u hram iz kojeg dopire mrmljanje monaha. Prilazi mi jedna žena koja traži da platim ulaz. Govorim joj kako u turističkim prospektima piše da je ulaz slobodan, no ona inzistira da se molitva i blagoslovi plaćaju 4 eura. U tom trenutku s bočnog ulaza pored oltara ulazi stariji svećenik obučen u svilenu ljubičastu odoru preko koje je plašt od vezenog zlata. I monasi i vjernici pred njim padaju na koljena uz duboki naklon do poda. Očito je i budizam kao i ostale religije podlegao manipulacijama "božjih posrednika". Dok prodaju "instant produhovljenje", zapravo odvrću pažnju ljudi od njihove vlastite svetosti.

Izlazim van iz hrama i sjedam na zidić. Gledam svjetla grada u daljini. Razmišljam o sto sedamdest i jednoj ljudskoj duši koje su visoko, visoko u planinama iznad grada ostavile svoje kosti. Zahvaljujući njima, Nagano danas svijetli. Razmišljam o 10 milijuna ljudi koji su gladni i promrzli radili sedam godina bez odmora da bi cijelom otoku Honshu podarili energiju za bolji život. To su ljudi koji su učinili čudo! To su ljudi kojima se treba pokloniti, i nikad ih ne zaboraviti! Sviće. Dok u društvu pasa lotalica promatram rađanje novog dana, osjećam se istinski blagoslovljeno.